

Nr 19.

Ankom till Riksdagens kansli den 1 april 1910 kl. 12 m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörandet af Post- och Inrikes Tidningars utgifvande m. m.

Till utskottets behandling har hänvisats en inom Andra kammaren af herr *Lindhagen* väckt motion, nr 203, däri bland annat yrkats, att Riksdagen ville hemställa, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida och under hvilka villkor Post- och Inrikes Tidningar kunde upphöra samt ersättas med en statstidning för den legala annonseringen och meddelanden från Regering och Riksdag. *Motionen.*

Beträffande öfriga i motionen gjorda yrkanden kommer utskottet att afgifva särskildt yttrande.

Till stöd för nu ifrågavarande yrkande har af motionären anförts följande:

»Ett särskildt förhållande äger rum med Post- och Inrikes Tidningar, hvilkas afkastning enligt Gustaf den III:s privilegium den 20 december 1791 donerats åt svenska akademien.

Det har yppats olika meningar, huruvida detta privilegium gäller fortfarande, men man har hitills utgått ifrån detsamma såsom ett faktum. Inkomsten af tidningen grundar sig som bekant därpå, att tidningen har privilegium på den legala annonseringen.

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 9 Saml. 2 Afd. 2 Band. 18 Häft. (Nr 19.) 1

Svenska akademien har omväxlande utarrenderat tidningen eller skött den såsom egen affär. För närvarande är det senare förhållandet och bekostas nu af inkomsten särskildt akademiens ordboksarbete.

Upprepade gånger har förslag väckts att förvandla Posttidningen till ett enbart organ för allmänna kungörelser och andra legala tillkännagifvanden särskildt i syfte att få dessa mera spridda och tillgängliga för billigare pris. En sådan tidning har också ansetts kunna lämpligen vara organ för Regeringens och äfven Riksdagens meddelanden. Förslag i den ena eller andra af dessa riktningar väcktes vid riksdagarna 1871, 1877, 1879, 1888 och 1896 utan att dock leda till något resultat.

För närvarande har tidningen sin egen färg. Den uttalar sig nämligen då och då om sociala och politiska ämnen för dagen på ett sätt, som gör att tidningen måste hänföras till den yttersta högern. Detta betyder ju föga i förevarande fall, men det är i alla fall principiellt oriktigt och praktiskt sedt anstötligt, att en publikation, som har en publik företrädesrätt till den legala annonseringen, dessutom skall för egen del drifva en speciell partipolitik.

Det synes vara på tiden att denna tidning upphör samt ersättes af en verklig statstidning för den legala annonseringen och möjligen äfven för tillkännagifvanden från Regeringen och Riksdagen. Medel bör då på annat sätt ur annonsafdelningen beredas akademien för dess ordboksarbete.»

*Historik
m. m.*

Innan utskottet inlåter sig å ett närmare bedömande af den utaf motionären gjorda hemställan, anser sig utskottet böra till belysning af den föreliggande frågan förutskicka några uppgifter angående Post- och Inrikes Tidningar och den institution, som handhafver dess utgifvande, äfvensom en redogörelse för dels de uti ifrågavarande ämne tidigare väckta förslag och dels de nämnda tidning närmast motsvarande tidningar i våra nordiska grannländer.

Post- och Inrikes Tidningar samt Svenska akademien.

Post- och Inrikes Tidningar är Sveriges äldsta egentliga tidning. Med kortare afbrott har den om ock under växlande titlar ägt bestånd allt sedan midten af 1600-talet. Från början afsedd att förmedla allenast utländska nyheter kom den efter hand att innehålla förutom annonser jämväl inhemska nyheter, utan att tidningen dock tog någon befattning med den inländska politiken. Utgifvandet af tidningen, hvilken från 1735 benämndes Stockholms Post Tidningar, tillkom ursprungligen

postverkets chef såsom ett tjänsteåliggande. Efter det uppsikten öfver tidningens utgifvande öfverflyttats å kanslikollegiet, uppdrog kollegiet efter någon tid den närmaste ledningen af tidningens skötsel åt öfverpostdirektören; och uppstod till följd därpå efter hand den uppfattningen, att denne ämbetsman hade privilegium å tidningens utgifvande. I de tillstånd till tidningsutgifning, som före 1766 års tryckfrihetsförordning meddelades andra personer, plögade af kanslikollegiet inrymmas bestämmelser, som skyddade ifrågavarande tidning för all konkurrens. Vid sidan af denna tidning utgafs emellertid från 1760 af öfverpostdirektören Matthias Benzelstjerna efter vederbörligt tillstånd en för inhemska nyheter afsedd, icke officiell tidning, benämnd Inrikes Tidningar.

Då Konung Gustaf III den 20 mars 1786 instiftade svenska akademien, utfäste han, att af den inkomst, som för »Svenska Avisornas» utgifvande åtnjöttes af generalpostdirektören, skulle vid först infallande ledighet af detta ämbete för evärdeliga tider å akademien utgå en årlig summa af 1,000 riksdaler, hvilket belopp ungefärligen motsvarade den då beräknade inkomsten af de tvenne åsyftade tidningarna Stockholms Post Tidningar och Inrikes Tidningar.

Sedan Benzelstjerna den 11 mars 1791 affidit, utfärdade Gustaf III den 20 påföljande december det i motionen omförmälda privilegium för akademien till utgifvande af nyss nämnda två tidningar.

Privilegiöbrefvet är af följande lydelse:

»WI Gustaf etc. göra veterligt, att som WI i nåder godt funnit, att de tidningar, som hittills under öfverpostdirecteurens tillsyn utkommit, hädanefter och framgent af Svänksa Academien skola vårdas; så hafve WI i kraft af detta Vårt Nådiga Privilegium velat för evärdeliga tider förunna denna Academie rättighet att ensam förlägga och utgifva de så kallad Posttidningarne, hvilkas föremål egentligen är at meddela Utländske Nyheter åt allmänheten, såsom ock Inrikes Tidningarne, till hvilka afl. Statssecreteraren och Postdirecteuren Matth. Benzelstjerna 1760 uppgaf planen; och detta med efterföljande vilkor och förmåner:

1:o) Academien åtnjuter postfrihet ifrån Hamburg till Stockholm för de Utländske Avisor och Journaler, som till Tidningarnes underhållande kunna fordras, och en lika frihet ifrån Stockholm till Hamburg för de exemplar af Academiens Tidningar, som till utländske orter komma at afgå.

2:o) Kommer Academien at i all dess vidd njuta det Privilegium,

som vid inrättningen af Inrikes Tidningarne förberörde år den 12 Augusti blef Statssecreteraren Benzelstjerna personligen förunnadt; och åligger det således Postverket at lemna Academien alt det biträde som till insamlande af nödige och nyttige underrättelser hittills vanligt varit eller af Academien till ändamålets befrämjande begäras kan.

3:o) Ingen annan än Svänkska Academien må äga inom Riket postfrihet för Tidningar. — — — — —

4:o) Skulle Academien vilja göra någon förbättring med dessa Tidningar, antingen till sakernas fördelning eller annorledes, äger hon frihet at sådant hos Oss i underdånighet anmäla, och sedan WI lemnat Vårt Nådiga Bifall, detsamma verkställa.

5:o) Inga andra Kungörelser rörande Testamenten, Skuldfordringsmål, Concourser, Auctioner, Förmynderskap, tjensters ledighet och förgifvande, Markegångstaxor m. m. anses såsom i Laga ordning utgifve än de som uti ofta nämnde Post- samt Inrikes Tidningar blifvit införda.

6:o) Academien äger frihet at på vissa år emot en stadgad afgift till en eller flere uplåta sin rätt till Tidningarnes författande och utgifvande, då den eller de, som med Academien afhandlat, skola noga bibehållas vid alla de förmåner, som af Oss henne i Nåder tilldelte blifvit.

Emot desse förmåner åligger det Svänkska Academien at om oftånämnde Ut- och Inrikes Tidningars författande, tryckande och utgifvande draga försorg på ett sätt, som uppfyller ändamålet och befrämjar Vårt Nådiga Nöje.

Och som afsigten med det Nådiga Privilegium WI härmedelst tillagt Svänkska Academien är, både at bibehålla och befordra en för det Allmänna nyttig inrättning, såsom ock at gifva et förnyadt vedermåle af det synnerliga hägn, hvarmed WI omfatta Academien, så vele WI ej allenast skydda Academien för alt slags intrång i detta Privilegio utan ock i synnerhet till förekommande af eftertryckning hafva stadgat, at den som dristar eftertrycka eller utgifva Academiens Tidningar, skall böta 100 Rdr Specie och mista Exemplaren.»

I samband med tillkomsten af detta privilegiibref utfärdades ock den 22 december 1791 ett kungl. cirkulär till alla kollegier och publika verk, i hvilket cirkulär föreskrefs bland annat, att som kungörelser eller så kallade notifikationer icke ansåges medföra laglig verkan, så framt de ej intoges uti nämnda tidningar, men akademien icke kunde förbindas att på sin bekostnad därom besörja, borde vederbörande,

hvilka icke redan genom särskild kungl. resolution därifrån vore frikallade, då kungörelserna insändes, tillika därför erlægga betalning enligt den taxa, som akademien uti tidningarna meddelade allmänheten.

I början af 1800-talet förordnades vidare, att genom hofkanslerns försorg och under hans inseende skulle i dessa tidningar införas under namn af officiel artikel sådana beslut, författningar och åtgärder, hvilka Kungl. Maj:t ansåge böra komma till allmänhetens kunskap.

Enligt af Gustaf III vid privilegiubrefvets utfärdande lämnade föreskrifter skulle akademien själf ombesörja utgifvandet af tidningarna genom de af hennes ledamöter, åt hvilka Konungen på af honom fastställda villkor lämnade företaget på arrende. Till och med 1832 omhänderhades utgifvandet på dylikt sätt, och var därunder arrendatorernas vinst å företaget ganska betydlig. Antalet prenumeranter å de båda tidningarna, hvilka från och med 1821 sammanslogos till en daglig tidning under benämning af Post- och Inrikes Tidningar, uppgick vid berörda tidpunkt till ej mindre än inemot 8000.

Efter 1832 års utgång öfvertog emellertid akademien själf tidningen och utgaf densamma genom en af henne utsedd redaktör, så att behållningen ingick till akademiens kassa. Men redan i maj 1834 aflät akademien till Kungl. Maj:t en skrivelse, däri akademien, på grund af svårigheten för en vitter korporation att efter tidens fordringar besörja utgifvandet af en politisk tidning, uttryckte den önskan att få till staten afträda sitt privilegium emot en årlig ersättning af 5,200 riksdaler banko, hvilken summa ungefärligen motsvarade hvad de legala annonserna inbringade och tillika vore för akademiens årliga utgifter oundgängligen behöflig.

Kungl. Maj:t biföll denna anställan på det sätt, att akademien erhöll tillstånd att från och med 1835 på fem års tid öfverlåta sitt privilegium till den, som af hofkanslern antogs att efter fastställd plan utgifva en svensk statstidning. I enlighet härmed upprättades sedermera mellan hofkanslern och akademien ett af Kungl. Maj:t gilladt kontrakt, hvarigenom akademien mot ett årligt statsvederlag af 5,200 riksdaler banko öfverlät sitt ifrågavarande privilegium på fem års tid å kanslirådet P. A. Wallmark. Titeln å tidningen, hvilken såmedelst blef ett särskildt regeringsorgan, ändrades samtidigt till Sveriges Statstidning eller Post- och Inrikes Tidningar.

I kungl. bref den 28 november 1835 föreskrefs, att, på det icke statstidningens redaktion skulle blifva i saknad af påräknad annonsinkomst, de räkningar, som af redaktionen blifvit meddelade eller framdeles blefve meddelade å de af vederbörande verk införda annonser,

skulle godtgöras af de till expenser för nämnda verk anslagna medel; och den 1 februari 1836 anbefalldes statskontoret att för sådana publika ämbetsverk, åt hvilka särskilda expensmedel icke vore på stat anslagna, låta af statsanslaget till expenser för de publika verken, efter rekvision, direkt godtgöra förfallna annonskostnader.

Statstidningen, åt hvilken ett särskildt tryckeri 1835 uppsattes på statens bekostnad, åsamkade emellertid statsverket stor årlig förlust, hvarför kontraktet i slutet af 1838 uppsades af hofkanslersämbetet. Sedan underhandlingar kommit till stånd med akademien, förnyades dock kontraktet på oförändrade villkor till slutet af 1841. Det belopp å ej mindre än 52,876 riksdaler 23 skillingar banko 1 rst., hvarmed statstidningens utgifter intill sistnämnda års utgång öfversköto dess inkomster, blef sedermera jämlikt Kungl. Maj:ts proposition till 1844 års Riksdag ur statsverkets räkenskaper afskrifvet.

Sedan Kungl. Maj:t definitivt uppsagt arrendet med 1841 års utgång, upprättades i december samma år emellan akademien, å ena, samt kanslirådet Wallmark, å andra sidan, ett kontrakt, hvarigenom tidningen af akademien utarrenderas till Wallmark mot samma arrendebelopp, som staten erlagt. Kort förut hade Kungl. Maj:t till underlättnad för statstidningens fortsatta utgifvande föreskrifvit, att för alla rikets styrelse och förvaltning rörande eller därmed sammanhang ägande artiklar, hvilka ej tillhörde tidningens officiella afdelning, men till följd af särskild befallning i tidningen infördes, skulle ersättning meddelas af därtill efter omständigheterna anvisade tillgångar.

Kontraktet med Wallmark förnyades årligen till och med 1845, då ett kontrakt på tre år afslöts, hvilket 1847 transporterades på kungl. sekreteraren J. C. Hellberg. Denne arrenderade tidningen till och med år 1856, hvarefter densamma varit af akademien utarrenderad till amanuensen A. L. Björck (1857—1865), akademiens ledamot C. W. A. Strandberg (1866—1877), litteratören E. Bäckström (1878—1886), kanslisekretären P. R. Strandberg (1887—1894) och filosofie kandidaten J. R. Spilhammar, hvilken ännu innehar arrendet.

Tidningen hade emellertid redan 1844 återfått sin ännu i dag bibehållna titel Post- och Inrikes Tidningar, samtidigt hvarmed Kungl. Maj:t förordnat, att de legala kungörelser och annonser, hvilka enligt lag eller särskilda föreskrifter borde genom »allmän» tidning offentliggöras, skulle, intill dess annorlunda förordnades, införas i den under sagda benämning i stället för statstidningen utkommande tidning.

Från 1889 åtföljes tidningen dels vanligen en gång i veckan af en bilaga, benämnd »Tidning för leveranser till staten m. m.», och dels för hvarje månad af ett register öfver vissa i tidningen införda annonser.

Med nuvarande utgifvaren af tidningen J. R. Spilhammar äro kontrakt afslutade dels af akademien och dels af Kungl. Maj:t.

I det mellan Spilhammar och akademien ingångna kontrakt, hvilket gäller för ett kalenderår i sänder med ömsesidig uppsägelserätt inom nio månader, har af akademien å Spilhammar öfverlåtits den rättighet att vara utgifvare af ifrågavarande tidning med därtill hörande tidning för leveranser till staten och öfriga bihang, som i följd af kungl. brefvet den 20 december 1791 och öfriga kungl. bref kunna anses tillkomma akademien.

Bland de åligganden, som enligt detta kontrakt påhvila utgifvaren, märkas:

- att städse i tidningen begagna ett värdigt och vårdadt språk;
- att undvika tvister rörande politiska ämnen;
- att utan obehöfligt dröjsmål i tidningen intaga de uppsatser, som af cheferna för de särskilda regeringsdepartementen kunna honom meddelas;
- att vid debiteringen af betalning för de i tidningen införda annonser ställa sig till noggrann efterrättelse den taxa, som akademien fastställt och som skall i hvarje nummer till allmänhetens efterrättelse kungöras;
- att underkasta sig den kontroll öfver debiteringen, som akademien finner skäligt anordna; samt
- att i årlig arrendeavgift för tidningen till akademien erlægga dels för i tidningen och dess bihang användt annonsutrymme om 2,525,000 millimeter 25,000 kronor att under året utgå kvartalsvis, och dels för det därutöfver i tidningen med tillhörande bihang anlitate annonsutrymmet efter 3 kronor 17 öre för hvarje fullt hundratal millimeter att, efter frånräkande af till 1,000 kronor bestämd godtgörelse för det månatliga registret, betalas under loppet af januari månad påföljande år, med rätt dock för utgifvaren att, i den händelse annonspriset skulle varda nedsatt under den af akademien fastställda taxa af $4\frac{4}{10}$ öre för millimeter af enkel spalts höjd, tillgodoräkna sig en mot minskningen i annonsinkomst svarande nedsättning af arrendet till akademien.

Det mellan Spilhammar, såsom utgifvare af ifrågavarande tidning, samt Kungl. Maj:t gällande kontrakt, hvilket ingåtts den 30 november 1909 och gäller för ett kalenderår i sänder med tre månaders ömsesidig uppsägelserätt, innehåller följande bestämmelser:

1:o) Utgifvaren ansvarar för att tidningen ordentligt utkommer hvarje söckendag.

2:o) Det åligger utgifvaren att städse begäva i tidningen ett värdigt och värdadt språk, att undvika tvister rörande politiska ämnen samt att utan ersättning i tidningen intaga:

a) de meddelanden, som dittills lämnats under rubriken »officiellt»;
b) underrättelser från Kungl. Maj:ts kansli, till omfång ungefärligen motsvarande de under 1909 intagna;

c) kortare statistiska uppgifter af allmänna intresse, såsom månadsrapporter angående statsverkets inkomster, bräunvinsbränningen, utvandringen ur riket m. m.;

d) kortare uppsatser för dagen, hvilka vederbörande departementschefer önska få i tidningen införda.

3:o). Däremot får tidningen åtnjuta förmånen att af Kungl. Maj:t och Dess regering i så måtto betraktas och behandlas såsom officiellt, att alla officiella och legala kungörelser, där ej i särskilda författningar annorlunda stadgas, såsom dittills i första hand i tidningen införas. Om utnämningar och andra regeringsåtgärder lämnas meddelanden från statsdepartementen samtidigt till tidningen och till aktiebolaget Svenska telegrambyrån, regeringen obetaget att, om sådant skulle finnas lämpligare, låta meddelande i första hand lämnas till tidningen, som då har skyldighet ombesörja, att meddelandena omedelbart uppsättas i korrektur och i sådant skick tillhandahållas telegrambyrån.

4:o) Vidare erhåller tidningen skyndsamt del af alla till kungl. kabinettet för utrikes brefväxlingen ankommande telegram, som äro lämpliga att offentliggöras.

Angående bilagan »Tidning för leveranser till staten m. m.» har mellan Kungl. Maj:t och Spilhammar upprättats särskildt kontrakt af hufvudsakligt innehåll, att i densamma skola införas de kungörelser, hvarom stadgas i §§ 10 och 60 af kungl. förordningen den 17 november 1893 angående statens upphandlings- och entreprenadväsende m. m., samt att annonsafgiften icke må öfverstiga Post- och Utrikes Tidningars vanliga annonspris.

Det annonspris af 4⁴/₁₀ öre för millimetern, som, på sätt förut upp-

gifvits, för närvarande gäller för Post- och Inrikes Tidningar har ägt bestånd allt sedan detsamma i december 1877 blef af akademien fastställt.

Till jämförelse mellan nämnda tidnings och andra i hufvudstaden dagligen utkommande tidningars annonspris må här meddelas följande, af utskottet sammanställda tablå:

Tidningens namn	Spattbredd	Annonspris per millimeter			Annonspris efter Post- och Inrikes Tidningars spattbredd	Högre pris än Post- och Inrikes Tidningar
		Före texten	Efter texten	Medelpris		
Post- och Inrikes Tidningar.....	61	4,4	4,4	4,4	4,4	
Aftonbladet, hufvudupplagan	61	10	8	9	9	4,6
» landsortsupplagan	61	8	5	6,5	6,5	2,1
Aftontidningen	67	10	8	9	8,2	3,8
Dagen	60	10	8	9	9,15	4,75
Dagens Nyheter, stockholmsupplagan	61	10	8	9	9	4,6
» » nationalupplagan.....	61	6	5	5,5	5,5	1,1
Nya Dagligt Allehanda, Stockholmsupplagan	66	10	8	9	8,3	3,9
» » » nationalupplagan	66	8	6	7	6,5	2,1
Social-Demokraten	60	8	7	7,5	7,6	3,2
Stockholms Dagblad	66	10	8	9	8,3	3,9
Svenska Dagbladet.....	65	10	8	9	8,4	4
Svenska Morgonbladet	60	6	5	5,5	5,6	1,2

Prenumerationspriset för Post- och Inrikes Tidningar har alltsedan 1878 utgjort 15 kronor för år, oberäknadt postbefordringsavgift. Från och med 1890 utgifves emellertid för rikets landtkommuner en särskild s. k. kommunalupplaga, hvilken dock är till innehållet alldeles identisk med den andra upplagan, men hvaraf ett exemplar lämnas till hvarje kommun mot ett prenumerationspris af 7 kronor 50 öre för år, oberäknadt postbefordringsavgift.

Enligt af utskottet inhämtade uppgifter utgör för närvarande antalet prenumeranter å Post- och Inrikes Tidningar i hufvudstaden 520 och i landsorten 1,123, å den s. k. kommunalupplagan 7 och å enbart leveransbilagan i hufvudstaden 370 och i landsorten 948.

Svenska akademien, som enligt de för densamma utfärdade stadgar, har till sitt »yppersta och angelägnaste göromål att arbeta uppå svenska språkets renhet, styrka och höghet,» ombesörjer såsom bekant f. n.

utgifvandet af en omfattande historisk ordbok öfver svenska språket, hvilket arbete fortgått alltsedan midten af 1880-talet och torde kunna förväntas vara afslutadt först om fyrtio å femtio år.

Af statsmedel åtnjuter akademien sedan början af 1870-talet allenast ett under åttonde hufvudtiteln uppfördt ordinarie anslag af 2,250 kronor, afsedt till bestridande af akademiens löpande utgifter.

Frånsedt vissa donationsfonder utgöras akademiens enskilda medel hufvudsakligen af de inkomster, som tillfallit och alltjämt tillfalla henne på grund af det i kungl. brefvet den 20 december 1791 innefattade privilegium. En af friherre B. von Beskow mot lösen af 50,000 riksdaler riksmünt till akademien donerad fastighet i hufvudstaden har för några år sedan af akademien afyttrats för 335,000 kronor.

Beträffande akademiens enskilda medel hafva Riksdagens revisorer åren 1846, 1859, 1869, 1872, 1883 och 1887 gjort framställning om, att räkenskaperna öfver desamma måtte hållas tillgängliga för granskning. Dessa framställningar hafva emellertid af akademien afböjts, och Kungl. Maj:t har ej funnit skäl att därom meddela akademien förständigande.

Från och med 1894 har dock, efter därom af akademien till Kungl. Maj:t gjord framställning, från akademien till kammarrätten öfverlämnats årliga räkenskaper öfver dels inkomsterna af Post- och Inrikes Tidningar och dels utgifterna för ordboksarbetet, de senare bestående i arfvoden för redaktionen och för excerpter samt hyra m. m. för scriptoriet.

Jämlikt nämnda räkenskaper hafva de af akademien för åren 1900—1908 uppburna arrendemedel för tidningen samt akademiens åren 1900—1909 för ordboksarbetet hafda utgifter belupit sig till följande belopp, nämligen:

År	Arrendeinkomster för tidningen	Utgifter för ordboksarbetet
1900	43,422: 29	47,039: 49.
1901	43,058: 04	49,022: 12.
1902	48,678: 45	45,880: 38.
1903	48 637: 24	38,975: 29.
1904	49,604: 09	40,504: 62.
1905	51,9 ⁹ 0: 87	46,422: 61.
1906	56,806: 33	47,738: 41.
1907	62 578: 90	47,118: 08.
1908	84,759: 39	47,701: 82.
1909	(ej ännu redovisade)	44,592: 55.

Sedan akademien beslutat att för ordboksarbetet oafkortadt använda de akademien af tidningen tillfallande inkomster, hafva de belopp, hvarmed nämnda inkomster somliga år öferskjutit kostnaderna för ordboksarbetet, fonderats för att i mån af behof användas för samma ändamål.

Nämnda s. k. ordboksfond utgjorde vid utgången af år:

1905	40,397 kronor	48 öre.
1906	43,052 »	96 »
1907	50,263 »	66 »
1908	65,006 »	40 »
1909	105,480 »	73 »

Tidigare uti ifrågavarande ämne väckta förslag.

Utskottet öfvergår härefter att redogöra för de särskilda förslag, som i de uti motionen berörda hänseenden tidigare framstälts.

Redan vid riksdagen 1840—1 väcktes i då afgifven motion förslag om utgifvande genom någon af Kungl. Maj:t förordnad person af en officiell tidning, hvilken skulle innehålla endast regeringens officiella meddelanden, ämbetsverks och officiella auktoritetens kungörelser samt alla slags legala annonser och hvilken tidning borde förena de båda fördelarna att för möjligast lägsta betalning införa nämnda kungörelser och annonser och att för möjligast lägsta prenumerationsafgift hållas allmänheten till handa utan att åtnjuta något direkt understöd af statsmedel.

Denna framställning afstyrktes af vederbörande utskott under påvisande, hurusom en dylik tidning, hvilken otvifvelaktigt måste anses lända till förfång för det åt svenska akademien meddelade privilegium, säkerligen skulle föranleda anspråk på ersättning åt akademien genom ökade statsanslag; och blef utskottets hemställan af samtliga ständer bifallen.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 28 oktober 1850 yttrade dåvarande lagberedningen, att under fortgången af dess arbete den fråga ofta förekommit, huruvida för de talrika fall, då enligt lagar och författningar, stämningar, andra kallelser eller underrättelser af hvarje-handa slag skulle meddelas allmänheten genom tidningar, det sätt, som därtill begagnades, verkligen kunde antagas vara för ändamålet tillfyllestgörande. Enligt beredningens mening borde nämnda meddelanden, på hvilkas iakttagande ganska många människors hela välfärd

ej sällan berodde, införas i något kungörelseblad, som kostnadsfritt utdelades till hvarje församling och till offentliga myndigheter för att öfverallt i riket vara tillgängligt för enhvar, som därpå ville hämta någon upplysning.

I proposition till Riksdagen 1865—6 gjorde Kungl. Maj:t framställning om anvisande af visst anslagsbelopp i syfte att, när hinder då mötte för framläggande af förslag till ett fullständigt ordnande af en officiell tidning, genom öfverenskommelse med utgifvaren af Post- och Inrikes Tidningar tills vidare bereda de med en dylik tidning afsedda fördelar genom att för hvarje kommun i riket tillhandahålla ordföranden i kommunalstämman ett exemplar af nämnda tidning för att sedan, på sätt kommunalstämman bestämde, hållas tillgängligt för kommunens medlemmar. Till stöd för denna framställning åberopades, förutom lagberedningens ofvan nämnda uttalande i fråga om legala tillkännagifvanden, jämväl angelägenheten af att ej mindre befolkningen beredd tillfälle att taga kännedom om de redogörelser för allmänna ärenden, som borde intagas i en officiell tidning, utan äfven regeringen ägde ett organ, hvarigenom den kunde för den stora allmänheten och ej blott för ett fåtal prenumeranter meddela de upplysningar, som ansåges behöfliga för att förklara regeringens åtgärder och utveckla grunderna för dess beslut.

Statsutskottets majoritet tillstyrkte den gjorda framställningen under hemställan tillika, att, som det äfvenledes vore af vikt, att representationens förhandlingar blefve inom landet kända genom fullt tillförlitliga, om än kortfattade redogörelser, tidningens utgifvare måtte tillförbindas att, på sätt som kunde blifva föreskrifvet, i tidningen införa jämväl redogörelser för nämnda förhandlingar.

Propositionen vann emellertid icke Riksdagens bifall. I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 19 juni 1866 anmälde Rikets Ständer, att de vid pröfning af framställningen ansett sig äga giltig anledning betvifla, att de åsyftade ändamålen skulle genom den föreslagna åtgärden vinnas i någon mån, som motsvarade därtill erforderliga kostnader. Ordförandena i kommunalstämmorna kunde icke förpliktas att i sitt hem hålla tidningen tillgänglig för den, som önskade taga kännedom om densamma innehåll; och äfven om lämplig plats för läsningen blefve beredd, torde därigenom endast de närmast boende komma i tillfälle att begagna sig af den erbjudna förmånen. Att åstadkomma en allmän cirkulation af tidningen mellan kommunens medlemmar syntes jämväl vara överkställbart. Hvad anginge det åberopade behöfvet för regeringen att äga ett

organ inom tidningspressen, vore regeringen redan under dåvarande förhållanden i tillfälle att genom Post- och Inrikes Tidningar meddela allmänheten erforderliga upplysningar, och ett vidare deltagande å regeringens vägnar i den offentliga diskussionen öfver politiska och administrativa frågor syntes hvarken vara af behofvet påkalladt eller kunna leda till åsyftad följd.

Vid 1871 års riksdag påyrkades i en af herr J. Sjöberg inom Andra kammaren afgifven motion, att till Kungl. Maj:ts disposition måtte ställas visst anslagsbelopp för upprättande af ett kungörelseblad, benämndt Sveriges Allmänna Tidningar.

I motiveringen till nämnda hemställan framhölls, att det åt svenska akademien gifna privilegium, såsom icke af Kungl. Maj:t förnyadt efter tillkomsten af 1812 års tryckfrihetsförordning, för länge sedan upphört att äga giltighet. Men i händelse denna uppfattning skulle befinnas oriktig, borde akademien, mot afstående från privilegiet, genom statsanslag beredas ersättning för därigenom mistade inkomster. Post- och Inrikes Tidningars uppgift hade enligt motionärens mening aldrig blifvit klart fattad. Af dess dubbla egenskap af officiell och icke officiell följde, att densamma beträffande den icke officiella delen måste uppträda i täflan med andra tidningar för att göra sitt innehåll så omväxlande som möjligt, och detta bemödande måste åter i större eller mindre grad misslyckas just på grund af tidningens ställning i förhållande till regeringen. Enligt motionärens uppfattning borde tidningen för framtiden inskränkas till att återgifva dels officiella meddelanden och dels legala kungörelser och tillkännagifvanden. Tidningens omfång skulle därigenom komma att inskränkas till omkring hälften af det dåvarande. Af större vikt än det tidigare ifrågasatta kostnadsfria utdelandet af tidningen till hvarje kommun i riket vore säkerligen, att prenumerationspriset blefve väsentligt nedsatt, exempelvis till 4 riksdaler riksmünt för år. Visserligen kunde det med skäl antagas, att en tidning af nu angifna beskaffenhet och omfång skulle kunna uppehållas utan statsunderstöd, men intill dess detta blifvit af erfarenheten bekräftadt, borde likvisst ett mindre anslag för ändamålet beviljas.

Uti det af statsutskottet öfver motionen afgifna utlåtande, hvilket af båda kamrarna bifölls, anfördes, att, ehuru utskottet icke ville bestrida giltigheten af de utaf motionären framställda anmärkningar mot dåvarande anordningen af Post- och Inrikes Tidningar, utskottet dock ansåge de i sådant hänseende anförda förhållanden icke innebära tillräcklig anledning att då frånträda samma anordning, helst det af motio-

nären framlagda förslaget till en officiell tidning syntes gifva skäl till väsentliga anmärkningar. Sålunda vore det mer än tvifvelaktigt, om en tidning, som icke i någon mån redogjorde för sådana dagens händelser, för hvilka intresset dåmera utbredde sig till allt vidare kretsar, skulle äfven med det antydda prenumerationspriset kunna ernå en så allmän spridning, att de underrättelser, som däri innehölles, kunde anses vara för enhvar tillgängliga. Under inga förhållanden borde staten billigtvis undandraga sig att lämna akademien ersättning för de inkomster, som af Post- och Inrikes Tidningar tillflöte densamma.

Vid riksdagen 1877 väcktes inom Första kammaren af herr A. O. Wallenberg en motion, däri föreslogs, att Riksdagen måtte på ordinarie stat uppföra 50,000 kronor för att, på sätt regeringen funne lämpligt, användas till upprättande af en tidning, som inom pressen skulle representera regeringens åsikter och önskningsar.

Motionen afstyrktes af statsutskottet, som i däröfver afgifvet utlåtande påvisade, hurusom regeringen ej saknade tillfälle att vare sig i Post- och Inrikes Tidningar eller annat pressorgan meddela erforderliga upplysningar samt bringa sina åsikter till allmänhetens kännedom.

Statsutskottets afstyrkande hemställan bifölls af båda kamrarna; och då Wallenberg vid 1879 års riksdag förnyade motionen, blef densamma äfvenledes af statsutskottet afstyrkt och af bägge kamrarna afslagen.

I en vid 1888 års riksdag inom Andra kammaren väckt motion hemställdes af herr A. P. Danielson om utredning i syfte att alla legala tillkännagifvanden af såväl ämbetsmyndigheter som enskilda måtte i de fall, då sådana offentliga tillkännagifvanden vore enligt lag och författningar dem ålagda, införas i en statsidning, hvilken skulle vara afsedd uteslutande för dylika tillkännagifvanden jämte meddelanden från regeringen och riksdagen i vissa ärenden samt utgifvas under statsmyndighets kontroll och så anordnas, att tillkännagifvandena skulle medföra minsta möjliga kostnad för vederbörande, hvarförutom utredningen äfven borde omfatta i hvad mån och på hvilket sätt samma statstidning borde kostnadsfritt utdelas.

Till stöd för denna hemställan anförde motionären bland annat: att den annonsering, som funnes i lag anbefalld och som upptoges i Post- och Inrikes Tidningar, vore till följd af annonsernas dyrhet en tunga för den stora allmänheten och särskildt för den fattigare befolkningen mycket tryckande; att, då svenska akademien icke vederbörligen

förnyat det henne gifna privilegium, hinder däraf ej kunde möta för ordnandet af den lagtvungna annonseringen på ett mera tidsenligt sätt; att den beskattning, som nämnda annonsering innebure, icke borde få godtyckligt bestämmas af en institution af ifrågavarande slag; att den föreslagna statstidningen borde kostnadsfritt utdelas till ämbetsverk och myndigheter samt rikets alla kommuner; samt att annonspriset för legala annonser borde beräknas så lågt, att i genomsnitt endast kostnaden för tidningens utgifvande blefve ersatt.

Det Andra kammarens tillfälliga utskott, till hvars behandling motionen hänvisades, anförde i sitt öfver motionen afgifna utlåtande — efter att hafva erinrat om det i 1 § 3 mom. tryckfrihetsförordningen förekommande stadgande, att äldre privilegier å skifters utgifvande, förlänta till allmänna inrättningsars understöd, ej ägde kraft för längre tid än 20 år efter förordningens tillkomst, med rätt dock för Kungl. Maj:t att dem, hvarje gång, på högst 20 år förnya — att enligt af utskottet föranstaltade efterforskningar det svenska akademien förlänade tidningsprivilegium säkerligen icke blifvit af Kungl. Maj:t någon gång förnyadt. Om ock således berörda privilegium sannolikt icke lade hinder i vägen för Kungl. Maj:t att, efter uppsägning af den med Post- och Inrikes Tidningars utgifvare afslutade öfverenskommelse, meddela förordnande, hvarigenom officiella och legala kungörelser komme att i första hand införas i annan tidning, ansåge dock utskottet åtgärd, hvarigenom akademien skulle gå miste om nämnda tidnings afkastning, hvilken vore akademiens förnämsta inkomstkälla och snart sagdt ett livsvillkor för att den skulle kunna fortsätta sin verksamhet och fullborda det påbegynta ordboksarbetet, icke böra vidtagas utan i sammanhang med anordning, genom hvilken akademien bereddes ersättning för hvad hon såmedelst förlorade. Med påvisande, hurusom det icke vore företrädesvis den fattigare befolkningen, som betalade annonserna i Post- och Inrikes Tidningar, och att det näppeligen borde ifrågasättas, vare sig att statsverket skulle vidkännas någon del af kostnaden för de legala kungörelser, hvilkas gäldande åläge enskilda personer, eller att priset för dessa annonser, hvilka med afseende å korrekturläsning och dylikt kräfde större noggrannhet och omsorg än andra i tidningar publicerade tillkännagifvanden, skulle sättas lägre än det, som i allmänhet lagst gällde i öfriga svenska dagliga tidningar, förklarade sig utskottet anse, att all skälig anledning till klagan öfver annonsernas dyrhet skulle undanröjas, om priset kunde nedsättas från dåvarande $12\frac{1}{2}$ öre för petitrad (= $4\frac{4}{10}$ öre för millimetern) till 10 öre för dylik rad. Efter att vidare hafva framhållit, att den viktigaste fordran, som borde stallas på en tidning af

ifrågavarande slag, vore, att densamma blefve i största möjliga mån spridd i hela landet, så att dess innehåll blefve känt och beaktadt af den stora allmänheten, hvarförutan hela kungörelsesystemet vore i grund och botten förfeladt, påvisade utskottet, hurusom af alla dagliga tidningar, som utgäfves i Stockholm, Post- och Inrikes Tidningar hade det lägsta prenumerantantalet, vida understigande alla de andras. Då följaktligen tidningen i sitt dåvarande skick icke lämpade sig för upptagande af officiella och legala kungörelser, ansåge utskottet en ändring i förevarande afseende påkallas af omsorgen om allmänhetens intresse. I likhet med motionären ansåge utskottet, att i stället för nämnda tidning borde utgifvas en statstidning, som lämpligen kunde benämnas Sveriges Allmänna Tidningar. Tidningen borde utkomma hvarje helgfri dag och innehålla, förutom meddelanden från regeringen i den omfattning, som dittills varit fallet beträffande Post- och Inrikes Tidningar, endast annonser, nämligen dels officiella och legala kungörelser — däribland ock riksgäldskontorets, hvilka säkerligen åsyftats af motionären med uttrycket »meddelanden från Riksdagen i vissa ärenden» — och dels andra annonser af alla slag med undantag af sådana, hvilkas innehåll vore i något afseende olagligt eller opassande. Annonspriiset borde ej sättas högre än 10 öre för petitråd, och prenumerationspriset borde liksom priset å lösa nummer hållas synnerligen billigt samt gratisutdelning äga rum till ämbetsverk, myndigheter och kommuner och tidningen dessutom framläggas å lämpliga offentliga lokaler. Utgifvandet af tidningen, hvilkens tryckning borde utjudas på entreprenad, borde ske under civil- eller justitiedepartementets öfverinseende af en särskildt för ändamålet anställd person, hvilkens afföring kunde hållas mycket måttlig, då någon litterär eller politisk kompetens ej erfordrades, och hvilken borde äga erforderliga, helst kvinnliga biträden för räkenskapsföring och korrekturläsning m. m. Att en dylik tidning, rätt skött, skulle inbringa medel, tillräckliga att betäcka ej allenast alla statsverkets utgifter för företaget, utan ock den ersättning, som borde tillkomma svenska akademien, hölle utskottet för högst sannolikt, helst som det kunde antagas, att i en dylik tidning skulle i riklig mängd sökas plats äfven för privata annonser. Utskottet hemställde af hufvudsakligen nu återgifna skäl om en utredning, huruvida ej, sedan det med utgifvaren af Post- och Inrikes Tidningar gällande kontrakt efter vederbörlig uppsägning upphört att gälla, en tidning, afsedd att upptaga vissa meddelanden från regeringen äfvensom officiella och legala kungörelser samt andra annonser, kunde under statsmyndighets kontroll utgifvas och spridas på sätt utskottet antydt, samtidigt med att ersättning bereddtes svenska akademien för

den minskning i inkomst, som akademien genom upphäfvandet af Post- och Inrikes Tidningars officiella egenskap kunde visa sig komma att få vidkännas.

Utskottets hemställan bifölls utan votering af Andra kammaren.

Det Första kammarens tillfälliga utskott, som därefter fick frågan till behandling, kunde emellertid för sin del icke biträda detta beslut. Utskottet förmenade nämligen, att, äfven om svenska akademiens privilegium genom underlätet förnyande kunde anses hafva gått förloradt, det vore Riksdagen föga värdigt att, sedan under mer än 50 år därefter nämnda privilegium fortlefvat, påkalla åtgärder, som skulle tillintetgöra detsamma. Därjämte hyste utskottet ur klokhetssynpunkt betänkligheter mot den ifrågasatta statstidningen. Det öfverensstämde icke med de i allmänhet hos oss gällande grundsatser, att staten skulle för egen del inlåta sig på företaget att utgifva en tidning, som skulle redigeras af en statens ämbetsman såsom sådan, och ännu mindre vore det tillrådligt, att tidningen delvis skulle försörja sig med enskilda annonser och således inlåta sig på en för enskilda tidningar förlustbringande täflan på ett för tidningars existens så viktigt område som annonseringen. Om åter de enskilda annonserna, hvilka dessutom lätteligen kunde ådraga vederbörande utgifvare ansvar och ersättningsskyldighet, uteslötes, och tidningen skulle i en mängd exemplar gratis utdelas samt hafva lågt försäljnings- och annonspris, vore det tvifvelaktigt, om den förmådde väl bära utgifterna och tillika lämna akademien full ersättning för dess förlust. I likhet med Andra kammarens utskott ansåge dock utskottet det högeligen önskligt, att de legala kungörelserna erhöles vidsträcktare spridning, än då vore händelsen; och kunde detta hufvudsakligen ske dels genom utdelande till myndigheter och korporationer af den i fråga om annonsering officiella tidningen och dels genom att medelst lägre prenumerationspris och mera lockande innehåll vid sidan om annonserna förvärfva tidningen ökad antal prenumeranter. Äfven funne utskottet det beaktansvärdt, om något kunde åtgöras till minskning i kostnaden för den lagtvungna annonseringen, vare sig genom lägre annonspris eller sådan lagändring, att kungörelse behöfde införas blott två gånger i de fall, där deras införande tre gånger då vore föreskrifvet. Utskottet, som ansåge att frågan påkallade en närmare utredning, och att denna utredning borde i så litet bindande ordalag som möjligt öfverlämnas åt Kungl. Maj:t, hemställde fördenskull, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, om och hvilka åtgärder borde vidtagas för att de kungörelser, hvilka enligt lag och

författningar skulle i allmänna tidningarna införas, kunde vinna större spridning och medföra mindre kostnad, än då vore fallet.

Då detta utskottsbetänkande förekom till behandling inom Första kammaren, häfdades där med styrka, att medan privilegiet i fråga om rätten att utgifva Post- och Inrikes Tidningar vore förfallet, ägde där-
emot det akademien gifna privilegium att, så länge akademien utgafve nämnda tidning, få alla legala publikationer där införda ännu gällande kraft. Vidare uppgafs, att utgifterna för en kostnadsfri utdelning af tidningen till hvarje kommun i riket skulle, enligt af akademien uppgjord kostnadsberäkning, belöpa sig till öfver 20,000 kronor om året.

Utskottets hemställan blef af Första kammaren utan votering afslagen.

Vid 1889 års riksdag återupptogs frågan medelst en inom Andra kammaren af herr A. P. Danielson väckt motion, däri tillika anhölls om visst anslagsbelopp för den begärda utredningens verkställande.

Statsutskottet, till hvars behandling motionen öfverlämnades, hemställde i afgifvet utlåtande om utrednings åvägbringande dels angående upprättandet af en statstidning i enlighet med Andra kammarens beslut föregående år, och dels om och i hvad mån, med anledning af den minskning i svenska akademiens inkomster, som däraf kunde föranledas, understöd borde beredas akademien till fullbordande af det pågående ordboksarbetet.

I en vid detta utlåtande fogad reservation af sju utskottsledamöter från Första kammaren hemställdes om en utredning, hvilka åtgärder borde vidtagas, för att de kungörelser, som enligt lag och författningar skulle i allmänna tidningarna införas, kunde på lämpligare sätt och för mindre kostnad, än då vore fallet, blifva för kommunerna i riket tillgängliga. I sådant syfte ifrågasattes af reservanterna, att de legala annonserna skulle i särskildt aftryck af Post- och Inrikes Tidningar tillhandahållas kommunerna mot ett pris, som endast motsvarade den verkliga kostnaden för en sådan upplagas utgifvande.

Utskottets hemställan bifölls utan votering af Andra kammaren, hvaremot Första kammaren likaledes utan votering afslog såväl hvad utskottet som reservanterna hemställt; och förklarades frågan härmed hafva förfallit.

Vid 1890 års riksdag väcktes åter inom Andra kammaren af herr A. P. Danielson motiou i ämnet, däri hemställdes om ett förslagsanslag af högst 15,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för ut-

gifvande af en statstidning i enlighet med Andra kammarens beslut de två närmast föregående åren.

Statsutskottet tillstyrkte motionen, under framhållande af att enligt utskottets förmenande tidningens inkomster skulle, trots den kostnadsfria utdelningen till ämbetsverk, myndigheter och rikets kommuner, komma att fullt betäcka kostnaderna för dess utgifvande.

Mot utskottets utlåtande, hvilket denna gång ej innehöll något som helst uttalande om beredande af ersättning åt svenska akademien, reserverade sig samtliga utskottsledamöter från Första kammaren.

Utskottets hemställan afslogs i båda kamrarna, i den Andra efter anställd votering med 97 röster mot 89.

Vid 1895 års riksdag yrkade herr L. Jönsson i Sandby uti en inom Andra kammaren afgifven motion, att utredning måtte verkställas, om och i hvilka fall inskränking kunde ske i den genom lag och författningar stadgade legala annonseringen.

Motionen bifölls af båda kamrarna på tillstyrkan af lagutskottet, som i sitt öfver motionen afgifna utlåtande särskildt framhöll, hurusom en förändring i fråga om den legala annonseringen vore önskelig dels ur synpunkten att söka åstadkomma minskning i kostnaderna för vederbörande annonsörer och dels hufvudsakligast af den anledning, att det stadgade annonseringssättet icke medförde den därmed åsyftade verkan att sprida kännedom om ett visst faktum eller en viss händelse till alla dem, som däraf kunde hafva intresse.

Den Riksdagens skrifvelse, som i ämnet afläts till Kungl. Maj:t, föranledde emellertid ej annan åtgärd än ändring beträffande kungörelsesättet i ett särskildt fall.

Slutligen väcktes vid 1896 års riksdag inom Andra kammaren af herr L. Jönsson i Sandby en motion, däri hemställdes om föranstaltande, dels att den legala annonseringen måtte genom gratisutdelning till ämbetsverk, myndigheter och kommuner erhålla den största möjliga spridning i landet, och dels att kostnaden för denna annonsering, hvilken kostnad icke, borde sättas högre, än som nödvändigt fordrades för kungörelsernas uppsättning och tryckning m. m., måtte, vare sig annonseringen ägde rum i ett redan befintligt tidningsorgan eller helst i en ny legal annonstidning, bestämmas efter en taxa, som af Kungl. Maj:t efter utredning i ämnet fastställdes.

I motiveringen till denna hemställan framhölls i hufvudsak följande: Den stora allmänheten, som i sina viktigaste intressen berördes af de i

Post- och Inrikes Tidningar införda legala tillkännagifvanden, hade rätt att fordra, att dessa komme till allmänhetens kännedom. Med hänsyn till nämnda tidnings obetydliga spridning lämpade den sig emellertid i sitt dåvarande skick icke för upptagande af dylika tillkännagifvanden. Svenska akademien hade genom sitt privilegiibref fått rätt att bestämma taxan för den legala annonseringen. Utan rimlig anledning hade denna från och med 1878 blifvit höjd med 30 à 40 procent, och ingen säkerhet funnes, att den icke framdeles kunde höjas ännu mera. Det vore olämpligt, att en enskild korporation hade uteslutande bestämmanderätt öfver den beskattning, som genom nämnda annonsering vore pålagd icke blott den enskilde, utan jämväl staten och kommunerna, och som till väsentlig del drabbade många af landets fattigare samhällsmedlemmar. Då de flesta legala annonser måste införas tre gånger och sättningskostnaden därigenom kunde reduceras, skulle säkerligen hvilken annan tidning som helst vilja ombesörja annonseringen mot mindre än hälften af den då utgående afgiften. Svårigheterna att få frågan om den lagtvungna annonseringen tillfredsställande löst blefve gifvetvis större, i samma mån som akademiens inkomster af Post- och Inrikes Tidningar år för år ökades. Antagligen skulle akademien icke vara obenägen att, mot erhållande af en viss summa för bedrivande af ordboksarbetet, afstå från rätten att besörja nämnda annonsering, synnerligast som inkomsten däraf komme att väsentligt reduceras, om Riksdagens uttalande för inskränkning i densamma ledde till någon påföljd. Och Riksdagen skulle å sin sida förvisso icke underlåta att genom anslag understödja berörda arbete, helst som statsverket genom billigare annonsering säkerligen skulle få ersättning för hvad därtill årligen utgäfves. En ny legal annonstidning behöfde ingen textafdelning. Borttoges de betydliga utgifterna för den i nuvarande legala annonstidningen förekommande onödiga texten, kunde med säkerhet betydliga besparingar vinnas och de legala annonserna införas för mindre än hälften af det gällande priset. Beträffande beskaffenheten af en dylik tidning delade motionären den uppfattning, som kommit till uttryck i Andra kammarens beslut vid 1888 års riksdag. Ett annat sätt vore att erbjuda den legala annonseringen till något redan befintligt tidningsorgan med stor spridning. Ett lämpligt sådant vore ej svårt att finna. De legala annonserna kunde införas antingen på en från de öfriga, icke legala, skild plats eller ock i en särskild bilaga, upptagande endast legala kungörelser.

Det Andra kammarens tillfälliga utskott, till hvars behandling motionen hänvisades, uttalade såsom sin uppfattning: att Post- och Inrikes Tidningar genom sin obetydliga spridning icke uppfyllde de

kraf, som allmänheten vore berättigad att ställa på en tidning för legala tillkännagifvanden; att det vore olämpligt, att en enskild korporation hade uteslutande bestämmanderätt öfver den beskattning, som genom den legala annonseringen vore pålagd icke blott den enskilde, utan äfven staten och kommunerna; samt att en statstidning, afsedd för i lag föreskrifna kungörelser, skulle kunna utan förlust för statsverket utgifvas med ett annonspris af omkring hälften af det dåvarande. Utan att vilja ingå i pröfning, huruvida svenska akademien privilegium på offentliggörande af legala tillkännagifvanden vore förverkadt eller icke, ville dock utskottet uttala såsom sin mening, att äfven om det vore förverkadt, skulle det icke vara Riksdagen värdigt att utan godtgörelse upphäfva ett privilegium, som fått fortleva 60 år efter den tid, då det skulle hafva förfallit, samt att svenska akademien vore en institution, hvilkens väl borde ligga hvarje svensk man om hjärtat, och att enkanerligen dess ordboksarbete vore af den betydelse för vårt språk, att akademien icke finge beröfvas medel att kraftigt och ostördt bedrifva detsamma. Erforderliga penningmedel borde fördenskull på annat sätt beredas akademien, och Riksdagen skulle därtill säkerligen befinnas villig, synnerligast om samtidigt kunde beredas någon lättnad i annonseringsbördan. Hvad anginge motionärens alternativa förslag om utgifvande af en statstidning med gratisutdelning till kommuner och ämbetsverk eller den legala annonseringens verkställande genom något redan befintligt tidningsorgan, hyste utskottet gentemot det senare alternativet allvarsamma betänkligheter. Att gifva en enskild tidning ett dylikt monopol vore att premiera densamma på ett för alla dess konkurrenter rent af förkrossande sätt och skulle visserligen kunna förverkliga det eftersträfvade målet af billiga annonser med stor spridning, men på samma gång försvåra tidningspressens tidsenliga utveckling och framåtskridande. Utskottet ansåge sig därför böra afstyrka detta förslag. Mot det förstnämnda alternativet ville utskottet anmärka, att det icke syntes lämpligt, att en statstidning inlåte sig i konkurrens med enskilda tidningar i fråga om icke legala annonser, utau borde den inskränka sig till att vara, hvad benämningen statstidning antydde: en tidning för legala kungörelser. I öfrigt funne emellertid utskottet detta alternativ vara beaktansvärdt. Af hufvudsakligen nu återgifna skäl hemställde utskottet, som ansåg frågan böra i så litet bindande ordalag som möjligt öfverlämnas åt Kungl. Maj:t, att Riksdagen måtte anhålla om utarbetande af förslag dels till sådan ändring i sättet för den legala annonseringen, att denna icke blefve dyrare än hvad till omkostnadernas betäckande kräfdes och på samma gång erhöles den största möjliga

spridning genom gratisutdelning till ämbetsverk och kommuner, och dels till åtgärder, hvarigenom svenska akademien hölles skadelös för den minskning i inkomster, som måste uppkomma, om akademiens rättighet att ombesörja den legala annonseringen upphörde.

Andra kammaren biföll utan votering denna utskottets hemställan.

Det Första kammarens tillfälliga utskott, till hvilket frågan där-
efter hävisades, lämnade i sitt öfver densamma afgifna afstyrkande
utlåtande en utredning angående beskaffenheten af och priset för de i
Post- och Inrikes Tidningar med tillhörande leveransbilaga förekom-
mande annonser.

Af denna utredning, som närmast afsåg att klargöra, i hvad mån
den mindre bemedlade delen af befolkningen berördes af de för den
legala annonseringen gällande priser, framgår:

att af den annonsinkomst, som debiterats för de under tiden från
och med den 1 till och med den 20 mars 1896 utkomna nummer af
tidningen med nämnda bilaga, belupit sig:

å annonser från bolag, banker, affärsmän, teatrar äfvensom döds-
annonser 26,7 procent;

å annonser om auktioner, stämningar, bevakningar, borgenärssam-
manträden, lagfarter, skiften, arf och testamenten, omyndighetsförkla-
ringar, förkomna växlar och dylikt 51,7 procent;

å annonser om äktenskapsjäf och namnförändringar 1,1 procent;
samt

å annonser från statsinstitutioner och kommuner (utom annonser
från riksbanken och annonser om auktioner å kronoegendomar) 20,5
procent;

att enligt omförmälda beräkningar skulle å ett år belöpa sig:

1022 annonser om namnförändringar med ett medelpris om 0:46 kr och
820 » » äktenskapsjäf » » » » 1:24 »;

samt att enligt beräkningar, som grundats å tio nummer af tid-
ningen under februari månad 1895, en årgång af densamma vid berörda
tid kunnat antagas innehålla bland annat:

18,210 konkursannonser.....	å 1: 41 kr.
2,940 lagfartsannonser	» 2: 68 »
2,880 auktionskungörelser	» 4: 80 »
2,100 annonser om arf	» 2: 07 »
960 » » preskription	» 3: 43 »
330 » » förkomna växlar	» 0: 88 »
450 » » ståndskogslikvid	» 4: 88 »

300	annonser om	intecknings dödande	à 4: 14 kr.
270	»	» delgifning af lagsökning	» 4: 31 »
210	»	» försvunna personer	» 1: 54 »
210	»	» boskillnad	» 1: 45 »
150	»	» bärgadt gods	» 3: 34 »
180	»	» expropriation	» 3: 48 »
180	»	» delgifning af stämning	» 4: 40 »
30	»	» urarfvagörelse	» 1: 67 »

I utskottsutlåtandet framhölls, hurusom den af utskottet sålunda verkställda utredningen icke gäfvade stöd för uppgiften, att den mindre bemedlade delen af landets befolkning till någon väsentligare del berördes af den legala annonseringen. Den omständigheten, att Post- och Lärrikes Tidningars prenumerantsiffra ställde sig synnerligen låg, motvägdades enligt utskottets förmenande i icke ringa mån af det bland öfriga tidningar rätt allmänt vedertagna bruk, att hvar för sin läsekrets meddelade de tillkännagifvanden inämnda tidning, hvilka kunde för platsen vara af något intresse eller äga allmänna vikt; och det kunde ifrågasättas, om icke dessa tillkännagifvanden på detta sätt nådde en större allmänhet, än om tidningens direkta spridning uppbringades till jämförlighet med äfven de större dagliga hufvudstadstidningarnas. Men i hvad fall som helst syntes icke så genomgripande åtgärder som de föreslagna behöfva vidtagas för att åvägbringa den ökade spridningen af tidningens annonser. Utskottet föreställde sig, att därest det sammandrag af hvarje månads mera viktiga tillkännagifvanden, hvilket vid början af nästföljande månad såsom bihang till tidningen offentliggjordes, icke blott, såsom då vore fallet, tillhandahöllos dess prenumeranter, utan bereddes själfständig spridning såsom gratisblad bland allmänheten, skulle denna åtgärd befinnas fullkomligt tillfyllestgörande. Icke alla annonser vore af lika vikt och icke öfverallt funnes lika intresse att få del af dessa tillkännagifvanden. Mycket talades för en del år tillbaka om nödvändigheten för landtkommunerna att äga tillgång till tidningen, ehuru därför skulle möta hinder i dess höga prenumerationspris. Men sedan i följd däraf detta pris från och med 1890 nedsatts med hälften för ifrågavarande kommuner, hade det påstådda intresset visat sig så försvinnande litet, att högst 11 kommuner något år begagnat sig af den medgifna förmånen. Tidningen hade emellertid icke blott sig ombetrodd den legala annonseringen, utan den tjänade därjämte regeringen till officiellt organ. Ville man nu, utan afseende å sistberörda förhållande, i den legala annonseringens intresse vidtaga anordningar, hvarigenom

tidningen beröfvades den ekonomiska förutsättningen för sin existens, hade man ock därmed framtungit behovet af nya anordningar äfven med hänsyn till åvägabringandet af ett annat officiellt tidningsorgan för regeringen. Detta finge icke förbises vid bedömandet af de ekonomiska resultat, hvilka skulle för statsverket uppkomma af den ifrågasatta ändringen med den legala annonseringen. Det föreliggande ärendet syntes utskottet böra behandlas med synnerlig grannlagenhet såsom afseende en rättsfråga, hvilken, därest icke vederbörande rättsinnehafvare frivilligt inginge på att afstå från sin rätt, icke kunde lösas annorledes än på judiciell väg. Det anmärkningsvärda förhållande, att Andra kammaren, utan att motionärens hemställan därtill gifvit anledning, för sin del anhållit om åtgärders vidtagande för att hålla svenska akademien skadeslös för den minskning i inkomster, som skulle inträda genom upphörandet af akademiens rätt till den legala annonseringen, utgjorde ett påtagligt bevis för äfven Andra kammarens önskan att undvika till och med hvarje sken af någon åsyftad rättskränkning. Detta syftemål syntes dock än bättre viinnas genom att åt akademiens eget initiativ lämna de åtgärder, som i fråga om den legala annonseringen kunde anses önskliga.

Utskottets hemställan, att Första kammaren icke måtte biträda medkammarens beslut, blef af förstnämnda kammare utan föregående öfverläggning bifallen.

De Post- och Inrikes Tidningar närmast motsvarande tidningar i våra nordiska grannländer.

I *Norge* utfärdades den 19 juni 1882 i enlighet med stortingets beslut en lag om utgifvande af en offentlig kungörelsetidning. Jämlikt denna lag skall ifrågavarande tidning utgifvas såsom bilaga till norsk författningssamling minst en gång i veckan samt innehålla — förutom kungörelser, som dessförinnan författningssenligt skulle införas i norsk rikstidning eller vederbörande stiftstidning — meddelanden från Norges bank, kungörelser om lediga tjänster och om exekutiva auktioner för försäljning af fast egendom samt andra offentliga kungörelser, som enligt Kungl. Maj:ts föreskrift skola däri intagas, hvarförutom statens och kommunernas myndigheter äga att få i tidningen införda äfven andra offentliga kungörelser. Annonspriset skall bestämmas så, att kostnaderna för tidningens utgifvande därigenom täckas. Tidningen skall kostnadsfritt tillställas de tjänstemän och funktionärer, som af

Kungl. Maj:t bestämmas, samt till allmän kännedom utläggas på lämpliga ställen, såsom börser, tingsställen, kommunernas offentliga lokaler och järnvägsstationer m. m. Postverket ombesörjer mot viss ersättning tidningens utdelande. Närmare bestämmelser angående lagens tillämpning meddelas af Kungl. Maj:t eller den, som Kungl. Maj:t därtill bemyndigar.

Norsk kungörelsetidning utkommer i regel hvarje söckendag. Prenumerationspriset å tidningen, hvilkens utgifvande står under tillsyn af statssekreteriatet, som jämväl meddelar de närmare bestämmelserna angående gratisutdelningen, är 4 kronor om året. Annonspriset har alltsedan 1894 utgjort 9 öre för rad korpus-stil och 7 öre för rad petit-stil. Omkring 5,000 exemplar af tidningen utdelas kostnadsfritt eller hållas tillgängliga i förenämnda offentliga lokaler.

I *Danmark* utfärdades den 23 januari 1903 i öfverensstämmelse med riksdagens beslut en lag om utgifvande af en statstidning från och med den 1 april påföljande år. Enligt denna lag skall ifrågavarande tidning, genom det allmännas försorg, utgifvas hvarje söckendag samt innehålla de offentliga kungörelser, hvilka dessförinnan författingsenligt skulle införas i »Berlingske Tidende» och öfriga auktoriserade tidningar, samt därutöfver allenast de meddelanden, som regeringen kan finna anledning att lämna allmänheten. Annonspriset fastställes af inrikesministern; och har denne likaledes att bestämma hvilka kungörelser som skola intagas kostnadsfritt samt prenumerationspriset för tidningen och hvilka myndigheter som skola få densamma sig tillsänd gratis äfvensom de åtgärder, som skola vidtagas för att för allmänheten underlätta del-fäendet af tidningens innehåll.

Enligt af inrikesministeriet den 6 februari 1904 utfärdad kungörelse utgör prenumerationspriset å tidningen 4 kronor om året samt annonspriset 25 öre för hvarje kungörelse utan hänsyn till dess storlek och det antal gånger, som den införes, samt därutöfver 10 öre för hvarje rad korpusstil.

I cirkulär från inrikesministeriet den 1 i sistnämnda månad är vidare föreskrifvet, att de kungörelser, hvilkas gäldande skulle ankomma å staten, men hvilka dittills införts kostnadsfritt i de auktoriserade tidningarna, skola utan betalning intagas i statstidningen, samt att bland andra samtliga kommunalbestyrelser skola utan ersättning få tidningen sig tillsänd med anmaning att söka ombesörja, det tidningen framlägges eller uppspikas på en för vederbörande kommuns medlemmar lätt tillgänglig plats.

I *Finland* finnes sedan gammalt en officiell tidning, hvilken utkommer dels å svenska språket under titeln: *Finlands Allmänna Tidning*, och dels å finska språket. Denna tidning, i hvilken införas legala annonser och tillkännagifvanden på sätt därom i lagar och författningar särskildt föreskrifvits, utgifves af en utaf kejs. senaten utsedd redaktion och tryckes i senatens tryckeri. Den tillställes kostnadsfritt endast senatens expeditioner. Annonsoch prenumerationsprisen bestämmas af senaten och äro för närvarande, annonspriset 10 penni för petitrad och prenumerationspriset 8 finska mark för helt år.

*Utskottets
yttrande.*

Den af utskottet lämnade redogörelsen för de uti ifrågavarande ämne tidigare väckta förslag gifver tydligt vid handen, hursom den meningen sedan länge varit allmänt rådande, att *Post- och Inrikes Tidningar* med hänsyn till sin ringa spridning icke tillfredsställande fyller de kraf, som med fog kunna ställas å ett organ för den legala annonseringen. De sifferuppgifter, som utskottet lämnat angående det nuvarande antalet prenumeranter å tidningen, af hvilka en väsentlig del utgöres af ämbetsverk, ådagalägger ock riktigheten af denna uppfattning för den närvarande tiden.

Väl är det sant, att beträffande åtskilliga af de förhållanden, som skola kungöras i *Post- och Inrikes Tidningar*, äfven annat kungörelsesätt är föreskrifvet, såsom i ortstidning eller vederbörande kyrkor eller länskungörelser, äfvensom att åtskilligt af hvad som kungöres i *Post- och Inrikes Tidningar* sprides vidare genom notiser i den öfriga pressen. Så är emellertid icke fallet i fråga om ett flertal för vederbörande intressenter synnerligen viktiga tillkännagifvanden, såsom exempelvis kungörelser om arf åttill vistelseort okända bodelägare, personers försättande i omyndighetstillstånd eller förklarande för döda samt stämningar och konkursansökningar gentemot å okänd ort vistande personer m. m.

Att anstalter böra träffas för åstadkommande af större spridning bland allmänheten af den publikation, som innehåller de legala tillkännagifvandena, anser utskottet vara ovedersägligt. Om ock en afsevärd nedsättning i det för *Post- och Inrikes Tidningar* nu gällande prenumerationspris skulle komma till stånd, och tidningens innehåll, på sätt vid 1888 års riksdag af vederbörande utskott inom Första kammaren ifrågasattes, göras mera lockande, torde dock näppeligen på dessa vägar

kunna påräknas en mera allmän spridning af tidningen. Att, såsom vid 1896 års riksdag af vederbörande utskott inom Första kammaren föreslogs, låta kostnadsfritt bland allmänheten utdela det för hvarje månad utkommande register öfver vissa i samma tidning införda tillkännagifvanden, synes utskottet ej heller vara för ändamålet tillfyllest, utan torde det vara erforderligt att, i likhet med hvad som skett i Norge och Danmark, låta i afsevärd utsträckning gratis sprida själfva den ifrågakvarande publikationen.

Motionären har ock fäst at uppmärksamheten å olämpligheten af, att en publikation, som innehåller de legala tillkännagifvanden, på ett partifärgadt sätt uttalar sig i sociala och politiska ämnen för dagen. De af utskottet förut återgifna bestämmelser i de emellan nuvarande utgifvaren af Post- och Inrikes Tidningar, å ena, samt svenska akademien och Kungl. Maj:t, å andra sidan, gällande kontrakt utvisa, hurusom utgifvaren af nämnda tidning tillförbundits att undvika tvister rörande politiska ämnen. Om det ock rättvisligen må erkännas, att tidningen ej plägar direkt uttala sig i sociala och politiska ämnen, torde det dock ej kunna bestridas, att synnerligast på grund af citat ur andra pressorgan tidningens innehåll är i viss mån partifärgadt. Motionärens uppfattning om det principiellt oriktiga i ett dylikt förhållande delas till fullo af utskottet.

Uti ännu ett hänseende synes det emellertid utskottet, som om befogad anledning till anmärkning föreligger beträffande Post- och Inrikes Tidningar i dess egenskap af organ för den legala annonseringen. Såsom tidigare inom riksdagen upprepade gånger framhållits, ligger det nämligen obestriddigen något synnerligen olämpligt däri, att en korporation som svenska akademien skall äga att bestämma det pris, efter hvilket såväl staten som kommuner och enskilda hafva att betala de tillkännagifvanden, hvilkas införande i Post- och Inrikes Tidningar är föreskrifvet i lag och författningar.

Motionären har nu uttalat sig för nämnda tidnings upphörande och ersättande af en verklig statstidning, afsedd för den legala annonseringen och möjligen äfven för tillkännagifvanden från regeringen och riksdagen; och synes motionären hafva tänkt sig, att annonspriset borde bestämmas så högt, att tidningen lämnade ett öfverskott, tillräckligt stort att åt akademien bereda de för dess ordboksarbete nödiga medel.

Af den i ärendet lämnade utredningen framgår, att Post- och Inrikes Tidningars eventuella upphörande sammanhänger med frågan om

giltigheten af den i privilegiibrefvet af den 20 december 1791 åt svenska akademien tillerkända företrädesrätt till den legala annonseringen. Såsom den föregående framställningen utvisar, hafva i detta hänseende olika meningar yppats, utan att Riksdagen eller någondera kammaren tidigare uttalat någon bestämd uppfattning beträffande frågans rättsliga sida. Man har nämligen, såsom det synes utskottet på fullgoda skäl, ansett, att, äfven om ifrågavarande privilegium skulle i rättsligt hänseende befinnas vara förfallet, det icke vore Riksdagen värdigt att beröfva akademien inkomsterna af Post- och Inrikes Tidningar utan att lämna henne vederlag därför. Utskottet vill i detta hänseende endast i förbigående anmärka, att det med hänsyn till tidningens ringa spridning möjligen torde kunna ifrågasättas, om akademien rätt väl ställt sig till efterrättelse det i privilegiibrefvet henne gifna åläggande att besörja tidningens utgifvande på ett sätt, som uppfyllde dess ändamål.

Under förutsättning att afkastningen af akademiens till beloppet ej kända enskilda fonder i förening med det till akademien af statsmedel nu utgående årsanslag af 2,250 kronor kunna antagas åtgå till bestridande af akademiens löpande utgifter, synes det, att döma af de utaf utskottet förut lämnade uppgifter angående ordboksarbetet, som om akademien i och med Post- och Inrikes Tidningars upphörande skulle för nämnda arbetes slutförande under flera årtionden framåt bliiwa i behof af ett årligt statsanslag af minst 40,000 kronor.

För att kunna bedöma, huruvida en statstidning af den utaf motionären antydda beskaffenhet skulle kunna tänkas komma att lämna ett motsvarande öfverskott eller i hvad mån en dylik tidning skulle kunna indirekt medföra besparingar för statsverket genom minskade annonskostnader, måste emellertid utskottet ingå i en närmare pröfning af hvad en dylik tidning lämpligen bör innehålla, grunderna för beräkandet af dess annonspris samt sättet för tidningens utgifvande och spridning m. m.

Hvad då först angår tidningens innehåll, synes det utskottet, som om densamma borde upptaga förutom de kungörelser och annonser, som enligt lag eller särskilda föreskrifter skola genom allmän tidning offentliggöras, de tillkännagifvanden och uppsatser, som enligt det mellan nuvarande utgifvaren af Post- och Inrikes tidningar samt Kungl. Maj:t gällande kontrakt åligger den förre att utan ersättning intaga i nämnda tidning. Att, såsom tidigare ifrågasatts, utsträcka en dylik tidnings uppgift att vara ett språkrör för regeringens åsikter och önskningsar i de inom pressen debatterade politiska spörsmål, anser utskottet icke

vara att tillråda. Möjligen skulle tidningen ock böra innehålla, utom vissa meddelanden från riksgäldskontoret, kortfattade uppgifter från Riksdagen, meddelade från dess kansli, men någon text därutöfver synes utskottet icke böra i en dylik tidning ifrågakomma. I hvad mån en sådan tidning lämpligen bör upptaga andra annonser än de legala, har, såsom af den föregående redogörelsen framgår, tidigare inom Riksdagen varit föremål för olika meningar. Vägande skäl hafva därvid enligt utskottets mening anförts emot, att en tidning af förevarande slag skulle i obegränsad utsträckning emottaga enskilda annonser. Medan statstidningen i Danmark endast upptager legala annonser, står åter motsvarande tidning i Norge öppen äfven för exempelvis offentliga kungörelser från kommunala myndigheter.

Därest tidningens textinnehåll blefve på nu angifvet sätt begränsadt, skulle kostnaderna för dess redigerande gifvetvis blifva jämförelsevis obetydliga, och tidningens omfång skulle ock blifva afsevärdt mindre än det, som Post- och Inrikes Tidningar för närvarande äger. Tryckningen af tidningen, hvilken borde utkomma hvarje helgfri dag och stå under inseende af visst departement, borde enligt utskottets mening utbjudas å entreprenad, och således intet statstryckeri, såsom å 1830-talet, för ändamålet upprättas.

Att prenumerationspriset å den ifrågasatta tidningen borde sättas betydligt lägre än det för Post- och Inrikes Tidningar nu gällande, anser utskottet vara själfallet. Såsom utskottet förut framhållit, torde emellertid för vinnande af den vidsträcktare spridning af tidningen bland allmänheten, som betingas af dess egenskap att vara organ för den legala annonseringen, oafvisligen erfordras, att, såsom flerfaldiga gånger inom Riksdagen påyrkats, tidningen blefve i afsevärd utsträckning kostnadsfritt utdelad. Exempler från Norge och Danmark i detta hänseende mana enligt utskottets mening obetingadt till efterföljd. Därigenom skulle ock möjligen vinnas utsikt för att kunna inskränka den legala annonseringen beträffande det antal gånger, som kungörandet skall äga rum.

Hvad slutligen angår annonspriset, synes det utskottet önskvärdt, att, i den mån tidningen skulle omfatta enbart legala annonser, priset för desamma anpassades så, att de med tidningens utgifvande förenade kostnader komme att täckas, utan att statsverket därå bereddes något nämnvärdt öfverskott. Att priset i så fall skulle komma att understiga det för Post- och Inrikes Tidningar nu gällande, håller utskottet för antagligt. I den mån åter som den ifrågasatta tidningens spalter skulle hållas öppna äfven för andra annonser, torde invändningar ej med fog

kunna göras emot att tidningen lämnade ett däremot svarande öfverskott. Bestämmandet af annonspriset synes utskottet böra ankomma å Kungl. Maj:t. Äfven om statsverket icke, såsom fallet är i Danmark, skulle befinnas böra befrias från betalning af vissa annonser, skulle dock utan tvifvel statsverkets annonskostnader, hvilka till väsentlig del bestridas af de särskilda ämbetsverkens expensmedel, komma att genom det inträdande billigare annonspriset i någon mån förminskas. Näppe- ligen skulle emellertid de särskilda verkens expensutgifter i allmänhet komma att till följd däraf nämnvärdt nedsättas.

Af hvad utskottet nu anfört torde framgå, att frågan, huruvida en statstidning af ofvan angifna beskaffenhet skulle kunna tänkas komma att lämna ett öfverskott, motsvarande det statsanslag, som i och med Post- och Inrikes Tidningars upphörande blefve för ordboksarbetets slut- förande erforderligt, närmast är beroende på huruvida och i hvilken utsträckning enskilda annonser anses böra i statstidningen upptagas.

Då utskottet emellertid för sin del hyser tvifvel om lämpligheten af att på dylikt sätt i större omfattning utvidga uppgiften för en stats- tidning, har utskottet icke ansett sig böra förutsätta, att till ofvan be- rörda, i händelse af Post- och Inrikes Tidningars upphörande nödigbe- funna årsanslag till svenska akademien å minst 40,000 kronor skulle kunna i nämnvärd mån beredas medel på det af motionären anvisade sätt.

Ej heller har utskottet ansett det böra ifrågasättas, att genom den legala annonseringens upplåtande åt annat redan befintligt tidnings- organ söka bereda nödiga medel för nämnda ändamål.

På grund af den betydliga ökning i statsutgifter, som sålunda enligt utskottets uppfattning skulle föranledas af Post- och Inrikes Tid- ningars upphörande, har det synts utskottet böra tagas under öfver- vägande, huruvida icke de missförhållanden, som i ofvan angifna hän- seenden förefinnas beträffande nämnda tidning, skulle kunna undanröjas, utan att tidningen upphörde eller statsverket därför åsamkades någon kostnad.

Hufvudvikten ligger gifvetvis å att få tidningen mera spridd bland allmänheten, så att den bättre än hittills varit fallet kan komma att uppfylla sitt hufvudändamål eller att vara ett organ för den legala annonseringen. Att en kostnadsfri utdelning af tidningen i ganska stor utsträckning är för vinnandet af detta syfte erforderligt, har redan förut påpekats. Bl. a. synes, liksom fallet är i Norge och Danmark, enhvar af rikets cirka 2,500 kommuner böra äga att gratis bekomma tidningen,

hvilken i så fall lämpligen torde kunna tillställas vederbörande drätselkammare i stad och kommunalnämnd å land för att sedan, på sätt vederbörande myndighet kan finna anledning bestämma, hållas tillgänglig för kommunens medlemmar. De ökade utgifter, som en dylik omfattande gratisutdelning af tidningen skulle medföra, blefve gifvetvis ganska betydande, om ock icke så stora som vid 1888 års riksdag inom Första kammaren ifrågasattes. Det dyrbara papper, som nu kontraktse enligt användes till tidningen, torde möjligen utan olägenhet kunna beträffande större delen af upplagan ersättas af ett billigare sådant.

En motvikt mot denna ökning i utgifter synes emellertid utskottet kunna ernås, genom att tidningens textinnehåll blefve begränsadt till hvad ofvan föreslagits i fråga om den beramade statstidningen. Att låta ett organ för den legala annonseringen redigeras i fråga om text såsom andra tidningar med redogörelser för utländska politiska förhållanden och inhemska nyhetsnotiser jämte konst- och litteraturuppsatser samt följetongafdelning m. m. synes utskottet icke vara lämpligt. I den mån svenska akademien eller dess särskilda medlemmar ansett sig böra hafva tillgång till denna tidnings spalter för att såmedelst kunna i dagspressen genom literaturanmälningar och andra artiklar tillgodose de intressen, hvilkas vårdande särskildt åligger akademien, torde berörda syfte i allt fall bättre främjas genom anlitande därtill af mera spridda pressorgan. Genom en dylik ändring beträffande tidningens textinnehåll torde ej heller föranledas någon nämnvärd nedsättning i antalet prenumeranter, då nämligen det öfvervägande antalet sådana otvifvelaktigt förvärfva tidningen i och för de legala annonsernas eller officiella meddelandenas skull.

Enligt af utskottet inhämtade upplysningar skulle den minskning i redigerings-, pappers- och tryckningskostnad, som blefve en följd af den ifrågasatta omändringen i fråga om tidningens textinnehåll, säkerligen komma att till fullo uppväga den ökning i utgifter, som den tilltänkta gratisutdelningen af tidningen skulle medföra; och synes det vid detta förhållande näppeligen vara anledning förutsätta, att akademien skulle motsätta sig de af utskottet föreslagna åtgärderna, så framt desamma af Kungl. Maj:t befinnas vara lämpliga.

Hvad åter angår annonspriset för de i Post- och Inrikes Tidningar förekommande legala annonser håller utskottet före, att, i den händelse akademien skulle missbruka den henne tillerkända rätt att bestämman priset för nämnda annonser genom att sätta detsamma oskäligt högt, Kungl. Maj:t måste anses berättigad att påkalla rättelse därutinnan. Vid sådant förhållande synes det emellertid vara en lämplig åtgärd att låta

Kungl. Maj:t fastställa den taxa, som tillämpas för dessa annonser. En närmare granskning af de i tidningen förekommande annonser utvisar, hurusom äfven andra än legala sådana förekomma i densamma uti stor utsträckning, något som också bekräftas af ofvan återgifna, vid 1896 års riksdag af vederbörande utskott inom Första kammaren verkställda utredning. Att tidningen under dylika förhållande lämnar ett väsentligt öfverskott, synes utskottet icke i och för sig böra gifva anledning till anmärkning.

Därest de önskemål, hvilka utskottet sålunda tillåtit sig uttala beträffande Post- och Inrikes Tidningars text och gratisutdelning samt fastställandet af den för de legala annonserna af akademien antagna taxa, skulle visa sig genom förhandlingar med akademien kunna förverkligas, synes det utskottet, som om med frågan om tidningens upphörande och ersättande af en statstidning skulle utan olägenhet kunna anstå till en tidpunkt, då något större anslag för ordboksarbetet icke längre erfordrades och frågans lösning således kunde ske utan att för statsverket medföra så väsentliga utgifter, som nu skulle blifva fallet.

Skulle åter hinder möta för nämnda önskemåls realiserande, särskildt hvad angår gratisutdelningen af Post- och Inrikes Tidningar, anser emellertid utskottet att det, i enlighet med motionärens hemställan, bör tagas under ompröfning, huruvida och under hvilka förutsättningar nämnda tidning kan upphöra samt ersättas med en statstidning af den utaf utskottet angifna beskaffenhet.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Andra kammaren i anledning af förevarande motion ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida åtgärder böra vidtagas för tillgodoseendet af de utaf utskottet beträffande Post- och Inrikes Tidningar angifna önskemål samt, därest hinder därför skulle befinnas möta, huruvida och under hvilka förutsättningar nämnda tidning kan upphöra samt ersättas med en statstidning af den utaf utskottet angifna beskaffenhet.

Stockholm den 1 april 1910.

På utskottets vägnar:

BROR PETRÉN.